

A Guerra da Independencia.

As Cortes de Cádiz e a Constitución de 1812.

O conflito bélico que se desenvolveu no territorio peninsular español entre 1808 e 1814 agravou irreparabilmente a crise das estruturas do Antigo Réxime. Mentres, afrancesados e liberais foron definindo proxectos contrapostos para a transformación económica, social, política e mesmo cultural do país.

As orixes do conflito.

A Guerra da Independencia resultou, en boa medida, o froito das circunstancias que se desenvolve á fin do reinado de Carlos IV (1788-1808):

- ◆ Por unha banda, a **subordinación da política exterior da monarquía absoluta** aos intereses napoleónicos que culminou co Tratado de Fontainebleau (1807), que prevía a presenza de tropas francesas en territorio español para participar na ulterior invasión de Portugal.
- ◆ Pola outra a **crise política da monarquía absoluta**, que rematou co chamado motín de Aranjuez (marzo de 1808) e coa renuncia ao trono de Carlos IV en prol do seu fillo Fernando VII. Neste enfrontamento, ámbolos dous buscaron o apoio de Bonaparte, convertido así en árbitro da situación interna española. Napoleón convocou aos dous Borbóns españois a Francia onde acadou a súa renuncia ao trono no vergoñento episodio das **abdicacións de Baiona** (5 de maio de 1808). Convertido en titular da soberanía real, o emperador francés nomeou ao seu irmán, Xosé Bonaparte, daquela rei de Nápoles, para o trono español.

As autoridades e institucións da monarquía absoluta (Consello de Castela, Secretarios, Capitáns Xenerais) aceptaron, en xeral, as renuncias de Baiona e acataron ao novo monarca. Sen embargo, este non foi o parecer dunha parte importante da poboación.

Representación das abdicacións de Baiona (1808)

Fonte: [L'Histoire](#).

DOC. 1. Renuncia de Carlos IV ao trono en prol de Napoleón (5-V-1808)

"Art. 1. S.M. o rei Carlos [...] resolveu ceder, como cede polo presente, tódolos seus dereitos ao trono das Españas e das Indias S.M. o Emperador Napoleón, como o único que, no estado ao que chegaron as cousas, pode establecer a orde; entendéndose que dita cesión só ha ter efecto para facer gozar aos seus vasallos das condicións seguintes:

- 1.-A integridade do reino será mantida [...]
- 2.-A relixión católica, apostólica e romana será a única de España[...]
- 3.-S.M. o Emperador obrigase a dar asilo nos seus Estados ao rei Carlos, á súa familia e ao Príncipe da Pax [...], os cales gozarán en Francia dun rango equiparable ao que tiñan en España."

DOC. 2: Adhesión de Fernando VII á renuncia de seu pai (10-V-1808)

"O Príncipe de Asturias adhírese á cesión feita polo rey Carlos dos seus dereitos ao trono de España e das Indias en prol de S.M. o Emperador dos franceses, rei de Italia e protector da Confederación do Rin e renuncia a tódolos dereitos que posúe como Príncipe de Asturias á Coroa española."

DOC 3. Proclama de Napoleón dirixida aos españois

"Españóis: logo dunha longa agonía a vosa nación ía perecer. Vin os vosos males e vou remedialos. Os vosos príncipes cedéronme tódolos seus dereitos á coroa das Españas; eu non quero reinar nas vosas provincias [...] e fareivos gozar dos beneficios dunha reforma sen que experimentedes quebrantos, desordes e convulsións. Españóis: fixen convocar unha asemblea xeral das deputacións, das provincias e das cidades. Eu mesmo quero saber os vosos desexos e as vosas necesidades [...] asegurándovos ao mesmo tempo unha Constitución que concilie a santa e saudable autoridade do Soberano coas liberdades e privilexios do pobo.

Españóis: lembrádevos do que foron os vosos pais e mirade ao que chegastes. Non é vosa a culpa, senón do mal goberno que vos rexía. Eu quero que a miña memoria chegue ata os vosos últimos netos e exclamen: é o rexenerador da nosa patria!
Bayona, 25 de mayo de 1808"

A hostilidade crecente contra as tropas francesas culminou nunha cadea de levantamentos populares en maio de 1808 dirixida tanto contra os ocupantes como fronte ás autoridades tradicionais. Esta situación xerou un baleiro de poder que levou á formación duns novos organismos, as **xuntas locais e provincias**, dirixidas por notables (aristócratas, funcionarios, cregos, comerciantes) que trataron de restablecer a orde pública e organizar a oposición armada contra os franceses en nome do ausente Fernando VII *El Deseado*. Tras a vitoria das tropas españolas en Bailén e a retirada de José Bonaparte da capital, representantes das xuntas puideron reunirse en Aranjuez en setembro de 1808 para constituír unha **Xunta Suprema Central**, presidida polo conde de Floridablanca, para coordinar a súa actuación e buscar apoio internacional á súa causa.

O enfrontamento bélico.

Trazos do conflito.

A Guerra da Independencia foi un conflito armado que presentou **diferentes dimensións**. Tivo algo da **guerra patriótica** mitificada polos liberais durante o século XIX: enfrontou aos ocupantes franceses cunha parte importante da poboación. Tivo trazos de **guerra civil**: a presunta maioría patriótica combateu contra a minoría afrancesada. Pero foi tamén un **conflito internacional**: xa en territorio español loitaron franceses fronte a españois, portugueses pero, tamén e sobre todo, británicos, que se referirían á contenda como a *peninsular war*. A Península foi un dos escenarios en que o Reino Unido e os seus aliados fixeron fronte ás pretensións hexemónicas da Francia napoleónica.

Dende outro punto de vista, foi unha **guerra tradicional** entre exércitos regulares (unidades francesas contra forzas españolas, portuguesas e británicas) e unha **guerra de novo tipo**, cunha ampla participación popular e un destacado papel das guerrillas.

O curso da guerra.

Entre maio e setembro de 1808, os levantamentos populares antifranceses e a resistencia dalgúns cidades (Zaragoza, Girona) provocou os seus **sítios** polas tropas

DOC. 4: Decreto de nomeamento de José Bonaparte como rei de España (6-VI-1808).

"Napoleón, pola gracia de Deus, Emperador dos franceses [...] a tódolos que o presente visen, saúde.

Postos en coñecemento pola Xunta de Estado, o Consello de Castela, a vila de Madrid, etc, por representación, que o ben de España esixía que se puxese pronto termo ao interregno, acordamos proclamar rei das Españas e as Indias ao noso moi prezado irmán José Napoleón, actual rei de Nápoles e Sicilia."

DOC. 5: Manifesto da Xunta Suprema Central á Nación (10-X-1808).

"Espaníais: a Xunta Suprema Gobernativa, depositaria interina da autoridade suprema, dedicou os primeiros momentos que seguiron á súa formación ás medidas urxentes que o seu instituto e as circunstancias lle prescribían [...]

Unha tiranía de 20 anos, exercida polas mans máis ineptas que xamais se coñeceron, puxera á nosa Patria á beira do precipicio. O opresor de Europa veu chegado o intre de arroxarse sobre unha presa que tanto tempo devecera e engadir o florón máis brillante e rico á súa ensanguentada coroa. Todo, ao parecer, alentaba a súa esperanza: a Nación desunida do seu goberno por odio e por desprezo; a Familia Real dividida; o suspirado Herdeiro ao trono acusado, calumniado e, se isto fose posible, envilecido; a forza pública dispersa e desorganizadas; apurados os recursos; as tropas francesas introducidas no reino e apoderadas das prazas fortes da fronteira; en fin, 60.000 homes prontos a entrar na capital para, dende alí, dar a lei a toda a Monarquía.

Nese momento crítico foi cando sacudindo de súpeto o letargo no que xaciades, precipitastes ao Favorito do cumio do poder que usurpaba, e vistes no Trono ao Príncipe que idolatrabades. Unha alevosía, a máis abominable que se coñece nos fastos da perversidade humana, privouvos do voso inocente Rei; e o atentado de Baiona e a tiranía francesa anunciáronse a España cos canonazos do 2 de Maio en Madrid [...]

[...] As provincias de España indignadas, cun movemento súpeto e solemne alzáronse contra os agresores e xuraron perecer primeiro que someterse a tan ignominiosa tiranía. O caso é único nos anais da nosa historia, imprevisto nas nosas leis e case alleo aos nosos costumes.

Cumpria dar unha dirección á forza pública que correspondese á vontade e aos sacrificios do Pobo; e esa necesidade creou as Xuntas Supremas nas Provincias, que reasumiron en si toda a autoridade, para afastar o perigo repelendo ao inimigo e para conservar a tranquilidade interior [...].

Mais, logo que a capital se viu libre de inimigos e a comunicación das Provincias foi restablecida, a autoridade dividida en tantos puntos cantos eran as Xuntas Provinciais, debía reunirse nun centro dende onde obrase con toda a actividade e forza necesarias. Tal foi o voto da opinión pública e tal o partido que ao instante adoptaron as provincias. As súas Xuntas respectivas nomearon Deputados que concorreron a formar este centro de autoridade [...]"

napoleónicas. A mobilización dalgunhas unidades militares permitiu acadar unha sonada vitoria sobre os franceses en Bailén (xullo de 1808). A primeira derrota sería das tropas napoleónicas no continente obrigou a José I a abandonar Madrid e á intervención directa do emperador e a súa Armée en España.

Dende finais de 1808 a 1812, a hexemonía militar francesa foi incontestable aínda que a acción da guerrilla dificultou notablemente o control efectivo do territorio. En 1812, a retirada de efectivos franceses para a invasión de Rusia debilitou a posición na Península e favoreceu os progresos das tropas anglo- ispano-portuguesas e as vitorias de Arapiles (1812), Vitoria e San Marcial (1813). Forzado polas circunstancias, Napoleón decidiu librarse do problema español asinando o **Tratado de Valençay** (1813) polo que Fernando VII era restablecido no trono español. Sen embargo, a ocupación militar de Cataluña perduraría aínda ata 1814.

O proxecto reformista afrancesado.

Os afrancesados

Un sector minoritario da poboación, aínda que destacada intelectual e politicamente, apostou polo réxime de Xosé I e, conseguintemente, pola ocupación francesa. As motivacións desta minoría foron diversas:

- ◆ **Razóns ideolóxicas:** algúns grupos ilustrados (Cabarrús, Urquijo, o abade Marchena, p. e.) consideraron que a nova dinastía podía impulsar as reformas urxentes que o país necesitaba.
- ◆ **Fatalismo:** aqueles que consideraban que a ocupación francesa era un feito consumado fronte ao que era inútil calquera resistencia aceptaron servir ao novo rei e ao seu goberno. Consegúan así, polo menos, que a administración civil seguise en mans de españois.
- ◆ **Oportunismo:** outros viron no réxime xosefino e na ocupación francesa oportunidades de beneficios económicos e promoción social.

Retrato de Xosé Bonaparte (c. 1808),
de François Pascal Simon Gérard

[Dominio público], dende [Wikimedia Commons](#)

DOC 6: A Carta de Baiona (1808)

"No nome de Deus Todopoderoso, Don Xosé Napoleón, pola graza de Deus, Rei das Españas e das Indias. Oída a Xunta Nacional congregada en Baiona pola orde do noso moi caro e amado irmán Napoleón, Emperador dos franceses[...] Decretamos a presente Constitución, para que se garde como lei fundamental dos nosos Estados, e como base do pacto que una aos nosos pobos con Nós e a Nós cos nosos pobos.

Art. 1: A relixión católica, apostólica e romana, en España e en tódalas posesións españolas, será a relixión do Rei e da Nación e non se permitirá ningunha outra.

Art. 2. A Coroa das Españas e das Indias será hereditaria na nosa descendencia directa, natural e lexítima de varón en varón, por orde de primoxenitura, e con exclusión perpetua das femias[...]

Art. 31. Os Ministros, cada un na parte que lle toca, serán responsables da execución das leis e das ordes do Rei.

Art. 32. O Senado comporase:

1°. Dos Infantes de España que teñan 18 anos cumpridos.

2°. De 24 individuos nomeados polo Rei entre os Ministros, Capitáns xenerais do Exército e Armada, os embaixadores, conselleiros de Estado e os do Consello Real.[...]

Art. 52. Haberá un Consello de Estado presidido polo Rei [...]

Art. 57. Os proxectos de leis civís e criminais e os regulamentos xerais da administración pública serán examinados e estendidos polo Consello de Estado.[...]

Art. 61. Haberá Cortes ou Xuntas da Nación compostas de 172 individuos, divididos en tres Estamentos [...]

Art. 72. Para ser Deputado polas provincias ou polas cidades necesítase ser propietario de bens raíces. [...]

Art. 96. As Españas e as Indias gobernaránse por un só Código de leis civís e criminais.

Art. 97. A orde xudicial será independente nas súas funcións.

Art. 98. A xustiza adminístrase en nome do Rei por Xulgados e Tribunais que el mesmo establecera. Polo tanto, os Tribunais que teñan atribucións especiais e tódalas xustizas de abadengo, ordes e señorías quedan suprimidas"

A realidade da guerra e a prioridade das necesidades dos mandos militares franceses sobre as consideracións da administración civil frustraron moitas das propostas reformistas emanadas do goberno xosefino.

A Carta de Baiona (1808).

A Constitución de 1808, a primeira da historia española, foi en realidade unha **carta outorgada**. Foi elaborada por iniciativa de Napoleón e ratificada por unha **assemblea de notables** non representativa (*Junta Nacional*) convocada ao efecto en Baiona polo emperador. O seu contido e unha boa mostra das características e limitacións do proxecto reformista afrancesado:

- Establecía como forma de goberno unha **monarquía autoritaria**, nacida da soberanía real, que reservaba amplos poderes ao monarca.
- Definía un **parlamento bicameral**, cun Senado designado polo rei e unhas Cortes de carácter estamental, formadas por representantes da nobreza, do clero e do pobo elixidos en base a un sufraxio moi restrinxido.
- Concedía certos **dereitos individuais** (propiedade, liberdade de prensa, liberdade de industria e comercio), proclamaba a **igualdade fiscal** dos súbditos.

Acompañouse da dalgunhas **reformas**, que apenas saíron do papel: supresión parcial dos privilexios estamentais, limitada desamortización eclesiástica, novo mapa administrativo...

O proxecto patriota liberal.

O bando patriota.

Entre os opostos á dominación francesa non había unanimidade respecto á construción do futuro do país. Dentro deles poderíamos distinguir, polo menos, tres tendencias:

- ◆ **Absolutistas:** defendían integramente o Antigo Réxime, a monarquía absoluta, os privilexios estamentais e o papel da Igrexa.

Mapa das prefecturas xosefinas (1810).

Mao Zaluchi [GFDL ou CC-BY-SA-3.0], [Wikimedia Commons](#)

DOC. 7: Decreto de Constitución das Cortes de Cádiz (24-IX-1810).

"Os deputados que compoñen este Congreso, e que representan á nación española, decláranse lexitimamente constituídos en Cortes xerais e extraordinarias e que reside nelas a soberanía nacional. Proclaman e xuran novamente como o seu único e lexitimo rei ao señor D. Fernando VII; e declaran nula, de ningún valor nin efecto a cesión que disque se fixo en prol de Napoleón, non só pola violencia que interviu naqueles actos inxustos e ilegais, senón principalmente por faltarlles o consentimento da nación. Non convindo quede reunidos o Poder lexislativo, o executivo e o xudicial, as Cortes xerais e extraordinarias resérvanse o exercicio do Poder lexislativo en toda a súa extensión. O Consello de Rexencia recoñecerá a soberanía nacional das Cortes e xurará obediencia ás leis e decretos que delas emanaren."

O xuramento das Cortes de 1810, de José Casado del Alisal (1862).

[Dominio público], dende [Wikimedia Commons](#)

- ◆ **Reformistas ou jovellanistas:** postulaban a posta en marcha de profundas reformas no país na liña do ideario ilustrado, limitando o poder real consonte á chamada *constitución histórica* da monarquía e promovendo a liberdade económica.
- ◆ **Liberais:** pretenden romper radicalmente co Antigo Réxime e construír unha nova orde baseada na protección das liberdades individuais, a igualdade ante a lei e a Soberanía Nacional.

As Cortes de Cádiz (1810-1812).

En 1809, a Xunta Suprema Central decidiu convocar as Cortes do reino coa intención de dar unha saída política a situación de interinidade que vivía o país e de ofrecer unha resposta axeitada ao proxecto reformista afrancesado. A convocatoria puxo de manifesto as **diferenzas ideolóxicas** existentes no seo do bando patriota: os absolutistas demandaban a reunión dunhas Cortes estamentais tradicionais que servise para reafirmar co compromiso entre o reino e o monarca ausente, o desexado Fernando VII; os jovellanistas inclinábanse por unhas Cortes bicamerais, cunha Cámara alta representativa dos estamentos privilexiados segundo o modelo inglés; os liberais promoveron a convocatoria dunhas Cortes unicamerais representativas da Soberanía nacional.

Finalmente, as posicións liberais saíron triunfantes. En Cádiz, sitiado polos franceses, reuníronse en 1810 unhas **Cortes unicamerais** que se proclamarían axiña representativas da Soberanía nacional. Esta vitoria política dos liberais tiña unhas bases moi febles. Dende o punto de vista da legalidade, as leis fundamentais do reino só prevían a convocatoria dunhas Cortes estamentais cun papel pouco máis ca consultivo. Dende o punto de vista da autoridade, o poder das Cortes e do Consello de Rexencia limitábase a unha parte reducida do territorio español ao estar boa parte del baixo a ocupación francesa. Dende o punto de vista da representatividade, os procedementos electorais foron, naquelas circunstancias, canto menos confusos e ás veces irregulares. En moitos casos, os representantes das provincias sometidas e das colonias americanas foron elixidos entre os residentes na cidade de Cádiz destas procedencias. Non pode estrañar que o seu labor fose cuestionado dende o principio. Malia todo, a súa transcendencia histórica é indiscutible: sinala o **comezo da revolución liberal en España**.

A Constitución de 1812.

A Constitución de 1812 debe ser considerada a primeira constitución española. Presenta algunhas semellanzas coa Constitución francesa de 1791 ou a estadounidense de 1787, pero ofrece tamén notables singularidades:

- ◆ Proclama a **Soberanía Nacional**, entendendo a Nación como o conxunto dos cidadáns españois "*de amboos dous hemisferios*".
- ◆ Non posúe, a diferenza doutros textos constitucionais da época, unha declaración explícita de **dereitos individuais** pero si inclúe unha apelación abstracta a certos principios (propiedade, liberdade, igualdade ante a lei, seguridade, felicidade). Iso si proclama radical e dogmáticamente a **confesionalidade católica do Estado**.
- ◆ Define unha clara **separación de poderes**:
 - O **poder executivo**, atribuído ao Rei, e exercido por Secretarios (ministros) responsables.

- O **poder lexislativo** queda en mans dunhas Cortes unicamerais. Correspondería ao rei a sanción ou veto (suspensivo) das leis
- O **poder xudicial** reside nos tribunais de xustiza.
- ◆ Establece un **sistema representativo** baseado nun **sufraxio masculino practicamente universal** a través dun sistema de **elección indirecta** dos deputados.

O texto, aprobado o 19 de marzo de 1812 (a *Pepa*), tivo unha escasa vixencia (1812-14, 1820-23, 1836- 37) pero se converteu nun modelo para o importantes sectores do liberalismo español ao longo do século XIX e o seu influxo foi notable no sur de Europa (Portugal, Italia).

A obra lexislativa das Cortes.

O traballo das Cortes de Cádiz e das subseguintes Cortes ordinarias (1813-1814) non só definiu as bases dun sistema político liberal senón que tamén estivo dirixida á implantación dun novo modelo económico, baseado na propiedade privada, a iniciativa individual e o mercado libre, e dunha nova sociedade, baseada na igualdade dos cidadáns ante a lei:

- ◆ Estableceuse a **liberdade de imprenta** (1810).
- ◆ Decretouse a **abolición dos señoríos** (1811), a **desvinculación dos morgados** (1813) e unha limitada **desamortización dos bens eclesiásticos**.
- ◆ Aprobáronse a **liberdade de industria, comercio, contratación e cultivo** e suprimíronse os **gremios** (1813).
- ◆ Suprimiuse a **Inquisición** (1813)

Fernando VII, retornado a España en 1814, derrogaría toda a obra das Cortes, declarando “aquella Constitución y aquellos decretos nulos y de ningún valor ni efecto, ahora ni en tiempo alguno, como si no hubiesen pasado jamás tales

DOC. 8: A Constitución de 1812

Don Fernando VII, pola graza de Deus e da Constitución da Monarquía española, Rei das Españas, e na súa ausencia e catividade, a Rexencia do Reino, nomeada polas Cortes xerais e Extraordinarias, a tódolos que as presentes verén e entenderén, sabede: Que as mesmas Cortes decretaron e sancionaron a seguinte Constitución Política da Monarquía Española.

No nome de Deus Todopoderoso, Pai, Fillo e Espírito Santo, autor e supremo lexislador da sociedade, as Cortes xerais e extraordinarias da Nación española, ben convencidas, logo do máis detido exame e madura deliberación, de que as antigas leis fundamentais desta monarquía, acompañadas das oportunas providencias e precaucións que aseguren de xeito estable e permanente o grande obxecto de promover a gloria, a prosperidade e o ben de toda a nación, decretan a seguinte Constitución política para o bo goberno e a recta administración do Estado.:

Art. 1º. A Nación española é a reunión de tódolos españois de ámbolos dous hemisferios [...]

Art. 3º. A Soberanía reside esencialmente na Nación e, polo mesmo, pertence a esta exclusivamente o dereito de establecer as súas leis fundamentais.

Art. 4º. A Nación está obrigada a conservar e protexer por leis sabias e xustas a liberdade civil, a propiedade e os demais dereitos lexítimos de tódolos individuos que a compoñen[...]

Art. 12º.-A relixión da Nación española é e será perpetuamente a católica, apostólica, romana, única verdadeira. A Nación protéxela por leis sabias e xustas e prohibe o exercicio de calquera outra[...]

Art. 14º. O Goberno da Nación española é unha monarquía moderada hereditaria.

Art. 15º. A potestade de facer as leis reside nas Cortes co Rei.

Art. 16º. A potestade de facer executar as leis reside no Rei.

Art. 17. A potestade de aplicar as leis nas causas civís e criminais reside nos Tribunais establecidos pola lei.[...]

Art. 27º. As Cortes son a reunión de tódolos deputados que representan á Nación, nomeados polos cidadáns no xeito que se dirá [...]

Art. 34º. Para a elección dos Deputados de Cortes se celebrarán xuntas electorais de parroquia, de partido e de provincia[...]

Art. 142º. O Rei ten a sanción das leis.[...]

Art. 147º. Se o Rei negase a sanción, non se volverá a tratar do mesmo asunto nas Cortes de aquel ano; pero poderá facerse nas do seguinte. [...]

Art. 225º. Tódalas ordes do Rei deberán ir asinadas polo Secretario do Despacho do ramo ao que o asunto corresponda.[...]

Art. 226º. Os Secretarios do Despacho serán responsables ante as Cortes das ordes que autoricen contra a Constitución ou as leis, sen que lles sirva de excusa mandalo o Rei [...]

Art. 248º. Nos negocios comúns, civís e criminais non haberá máis ca un só foro para toda clase de persoa.[...]

A promulgación da Constitución de 1812, por S. Viniegra (1912)

[Dominio público], dende [Wikimedia Commons](#)

actos y se quitasen de en medio del tiempo, y sin obligación en mis pueblos y súbditos de cualquiera clase y condición a cumplirlos ni guardarlos". Restauraba así a monarquía absoluta en España.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS:

- ALFEIRÁN, X. et al.: **Historia de España 2º Bach**, Vigo, Baía Edicións-Consorcio Editorial Galego, 2016.
- ÁLVAREZ REY, L. et. al.: **Historia de España. 2ª Bacharelato. Aula 3D**, Barcelona, Vicens-Vives, 2016.
- CANAL, J.[dir.]: **Historia contemporánea de España**, vol. 1: **1808-1898**, Madrid, Taurus-Fund. Mapfre, 2017.
- ESDAILE, Ch.: **La Guerra de la Independencia. Una nueva historia**, Barcelona, Ed. Crítica, 2003.
- FERNÁNDEZ ROS, J.M et. al.: **Historia de España 2º Bachillerato**, Madrid, Santillana Educación, 2016.
- FONTANA, J.: **La época del liberalismo**, FONTANA, J.; VILLARES, R. (dir.), **Historia de España**, vol. 6, Barcelona, Ed. Crítica-Marcial Pons, 2007.
- FUSI, J.P.; PALAFOX, J.: **España, 1808-1996: El desafío de la modernidad**, Madrid, Espasa, 2000.
- GIL ANDRÉS, C.: **50 cosas que hay que saber sobre Historia de España**, Barcelona, Editorial Ariel, 2016.
- LA PARRA LÓPEZ, E.: **Fernando VII. Un rey deseado y detestado**, Barcelona, Tusquets Editores, 2018.
- VV.AA.: **Historia de España**, Madrid, Ed. Santillana, 2004.

DOC. 9: Decreto sobre a liberdade de imprenta (1810).

Atendendo as Cortes xerais e extraordinarias a que a facultade individual dos cidadáns de publicar os seus pensamentos e ideas é non só un freo da arbitrariedade dos que gobernan senón tamén un medio de ilustra á Nación en xeral e o único camiño para levar ao coñecemento da verdadeira opinión pública, viñeron en decretar o seguinte:

Art. 1. Tódolos corpos e persoas particulares, de calquera condición e estado que sexan, teñen a liberdade de escribir, imprimir e publicar as súas ideas políticas sen necesidade de licenza, revisión ou aprobación anteriores á publicación, baixo as restricións e responsabilidades que se expresarán no presente decreto.

Art. 2. Polo tanto, quedan abolidos tódolos actuais xulgados de Imprenta e a censura das obras políticas precedente á súa impresión.

Art. 3. Os autores e impresores serán responsables respectivamente do abuso desta liberdade [...]

Art. 6. Tódolos escritos sobre materias de relixión quedan suxeitos á previa censura dos Ordinarios eclesiásticos, segundo o establecido no Concilio de Trento.[...]

DOC. 10: Lei de abolición dos señoríos (1811).

[...] Desexando as Cortes xerais e extraordinarias remover os atrancos que se puidesen opoñer ao bo réxime, aumento da poboación e prosperidade da monarquía, decretan:

1º. Dende agora quedan incorporados á nación tódolos señoríos xurisdiccionais de calquera clase e condición que sexan [...]

5º. Os señoríos territoriais e solariegos fican dende agora na clase dos demais dereitos de propiedade particular; se non son daqueles que pola súa natureza deban incorporarse á nación, ou dos que non cumprisen as condicións coas que se concederon, o que resultará dos títulos de adquisición.[...]

DOC 11: Decreto de abolición da Inquisición (22-II-1813).

As Cortes xerais e extraordinarias, querendo que o previsto no artigo 12 da Constitución teña o máis cumprido efecto e se asegure no sucesivo a fiel observancia de tan sabia disposición, declaran e decretan:

Art. 1. A Relixión Católica, Apostólica e Romana será protexida polas leis consonte á Constitución.

Art. 2. O tribunal da Inquisición é incompatible coa Constitución.

Art. 3. Na súa consecuencia restablécese no seu primitivo rigor a lei [...] en canto deixa expeditas as facultades dos Bispos e os seus Vicarios para coñecer as causas da Fe, consonte os sagrados cánones e Dereito común, e dos xuíces seculares para declarar e impor aos herexes as penas que sinalan as leis ou que en diante sinalaren.